

SV krever sterkere vern av naturen i utbygde vassdrag

Vedtatt av SVs landsstyre 28. september 2019.

De eldste konsesjonene for vannkraft skal nå revideres. SVs landsstyre krever da at hensynet til vassdragsnaturen styrkes når man i revisjonsprosessene gjør avveining mellom kraftproduksjon og miljøvassføring i elver.

All energiproduksjon har i større eller mindre grad konsekvenser for miljøet. Skal vi greie å nå klimamålene, er vi tvunget til å legge om energiforbruket. Bruken av fossil energi må fases ut, og erstattes med fornybar energi, over hele verden og i alle sektorer, og dette må skje raskt. I tillegg må den fornybare energiproduksjonen gjøres på en måte som i minst mulig grad skader mangfoldet i naturen. Dette fordi tap av naturmangfold er den andre store miljøkrisa verden må stoppe.

Etter hundre år med vannkraftutbygging har to tredeler av de store norske vassdragene blitt regulert. Mer nedbør kan bidra til økt produksjon. Opprustning av eldre vannkraftverk kan også øke produksjon, og bør gjennomføres. Når så mye vassdragsnatur er bygd ut, mener SV at den gjenværende naturen skal ha sterkt vern.

Når elver og fosser legges i rør, minskes tilgangen til vann som er helt avgjørende for økosystemene i tilknytning til fossene og elvene. På landsbasis har til sammen 50 bestander av anadrom fisk, som laks og ørret, gått tapt eller blitt truet som følge av vassdragsregulering. Elvemusling, ål, edelkreps og elvesandjeger er eksempler på truede arter på norsk rødliste og vassdragsregulering har i betydelig grad har medvirket til disse artenes tilbakegang. Åpne fosseenger, fossesprøytoner og fuktige bekkekløfter er eksempler på viktige naturtyper som har blitt trua som følge av vassdragsutbygging. Ved mange av de eldre kraftutbyggingene er det heilt tørrlagte elver som gir dårlige forhold for fisk og anna liv langs elver.

Revisjon av vilkårene i vannkraftkonsesjoner kan normalt kreves etter 30 år. Derfor er det et stort antall konsesjoner som kan og vil bli revidert i årene fram mot 2022. En hovedintensjon med revisjonene er å kunne rette opp store miljøulempere.

SV mener at alle vassdragskonsesjonene som Miljødirektoratet og NVE har anbefalt revidert skal få gjennomført prosessen sin innen 2022. SV mener at man i prioriteringen av revisjonssaker har fokusert for lite på de negative konsekvensene for de landbaserte økosystemene. Dermed har konsesjoner i villreinområder i for liten grad blitt prioritert. Villrein har status som prioritert art. Revisjonsprosessen må derfor oppdateres i takt med at ny kunnskap foreligger, og man bør på nytt vurdere behovet for å prioritere revisjonssaker i villreinområder. SV mener også at det er fornuftig å se flere revisjonssaker i samme område i sammenheng, slik at man kan ta tak i de samlede effektene i et område.

I nyere vassdragskonsesjoner er det innført standardvilkår som gir hjemmel for å kunne pålegge ulike miljøtiltak. NVE har varslet at de gjennom revisjonsprosessen vil innføre dagens standardvilkår i samtlige revisjoner. Det gir mulighet til å pålegge miljøtiltak som ikke har konsekvenser for energiproduksjon, som for eksempel endringer i inntaksarrangement, omløpsventil i kraftverk, laksetrapp m.v.

SV støtter denne praksisen, men mener dette ikke er tilstrekkelig for å gi sterkere vern til naturverdiene i den utbygde vassdragsnaturen, og at også miljøtiltak som får konsekvenser for energiproduksjonen må prioriteres. SV mener at Olje- og energidepartementets retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår ikke går langt nok i å gi naturen sterkere vern.

SV krever:

- at tiltak som gir stor miljønytte i de regulerede vassdragene skal settes i verk, selv om det får konsekvenser for energiproduksjonen. Dette kan særlig gjelde nye krav til minstevannsføring.
- at Norges vassdrags- og energidirektorat må prioritere økt saksbehandlingskapasitet for å gjennomføre revisjonsprosessene i de gamle vassdragskonsesjonene
- at NVE må pålegge at det skal gjennomføres gode, kunnskapsbaserte utredninger for miljøforbedringer og at disse utredes av faglig kompetente biologer/økologer
- at revisjonene skal sikre god lokal involvering for interesseorganisasjoner, elveinteresser og kommuner.
- at vassdrag som har fått sine konsesjoner revidert ikke skal unntas fra de jevnlige revisjonene av vannforvaltningsplanene.